

Висновок: паразитарні інвазії є масовим явищем серед м'ясоїдних тварин і суттєво впливають на їхній фізіологічний стан та рівень благополуччя. Висока поширеність, часте поєднання кількох паразитів та наявність зоонозних видів зумовлюють необхідність системного контролю. Ефективне зниження рівня інвазій можливе лише за умов регулярного моніторингу, своєчасної дегельмінтизації та використання сучасних методів діагностики. Комплексний підхід із урахуванням екологічних та епізоотологічних факторів є ключовим для профілактики паразитарних захворювань.

СУЧАСНІ ПІДХОДИ З КОНТРОЛЮ ПАСАЛУРОЗУ КРОЛІВ: ТРАДИЦІЙНІ ТА АЛЬТЕРНАТИВНІ МЕТОДИ

Дуда Ю. В., Корейба А. В. – к. вет.н., доценти
*Дніпровський державний аграрно-економічний
університет, м. Дніпро*

Актуальність проблеми. Паразитарна патологія кролів залишається однією з провідних причин зниження ефективності галузі кролівництва, що обумовлено її широким розповсюдженням, латентним перебігом та складністю ерадикації в умовах інтенсивних технологій утримання (Shevchik et al., 2021; Дуда та ін., 2025). Особливе значення серед нематодозів має пасалуроз, збудником якого є *Passalurus ambiguus*, облігатний паразит товстого відділу кишечника кролів. Інвазія супроводжується комплексом патофізіологічних змін, включаючи порушення процесів травлення, дисбаланс кишкової мікробіоти, зниження коефіцієнта конверсії корму та імунологічну дисфункцію (Taylor et al., 2016; Prus et al., 2022).

Епізоотологічні особливості захворювання визначаються високою контамінацією навколишнього середовища інвазійними яйцями, їх стійкістю до факторів зовнішнього середовища та постійною циркуляцією збудника у популяції тварин. У господарствах із клітковою системою утримання рівень інвазії часто наближається до тотального, що створює передумови для хронічного перебігу хвороби (Parini et al., 2012; Прус та ін., 2025).

Традиційні протипаразитарні заходи базуються на застосуванні синтетичних антигельмінтних засобів, однак їх тривале вживання супроводжується низкою проблем, серед яких формування лікарської резистентності у паразитів, потенційна токсичність та негативний вплив на екосистему господарства (Kaplan et al., 2012; Duda et al., 2025). У зв'язку з цим актуалізується необхідність пошуку альтернативних або доповнювальних методів контролю, що забезпечують стабільний антипаразитарний ефект без суттєвих екологічних ризиків.

Аналіз літературних джерел. Сучасні наукові підходи до контролю гельмінтозів передбачають багатовекторну стратегію, що інтегрує фармакологічні, біологічні та управлінські методи впливу на паразитарні системи (Hoste et al., 2015; Прус та ін., 2023).

Життєвий цикл *Passalurus ambiguus* характеризується відсутністю проміжних хазяїв та швидким формуванням інвазійної стадії у зовнішньому середовищі, що значно ускладнює профілактику інвазії (Duda et al., 2019). Постійне самозараження тварин підтримує стабільно високий рівень паразитарного навантаження навіть за відсутності вираженої клінічної симптоматики (Taylor et al., 2016; Prus et al., 2022).

Фармакологічний контроль ґрунтується переважно на застосуванні препаратів групи бензimidазолів, зокрема фенбендазолу, механізм дії якого поля-

гає у пригніченні полімеризації β -тубуліну в клітинах паразита, що призводить до порушення енергетичного обміну та загибелі гельмінтів (McKellar et al., 2004). Незважаючи на високу ефективність, систематичне застосування цих препаратів сприяє селекції резистентних популяцій паразитів (Kaplan et al., 2012).

У контексті альтернативних підходів значний науковий інтерес викликає біологічний контроль із застосуванням нематофагових грибів, таких як *Duddingtonia flagrans*. Ці мікроорганізми здатні формувати спеціалізовані ловильні структури, що забезпечують механічне захоплення та лізис личинок нематод у зовнішньому середовищі (Braga et al., 2014; Fernández et al., 2023). Встановлено, що їх використання дозволяє суттєво знизити рівень контамінації субстрату інвазійними формами та перервати цикл розвитку паразита.

Не менш перспективним напрямом є застосування фітогенних засобів із вираженими антигельмінтними властивостями (Дуда та ін., 2023). Рослини, багаті на конденсовані таніни та біологічно активні сполуки, такі як *Artemisia absinthium*, *Allium sativum* та *Cucurbita pepo*, чинять комплексний вплив на паразитів, включаючи інгібування їх ферментативної активності, пошкодження кутикулярних структур і пригнічення репродуктивної функції (Athanasiadou et al., 2007; Hoste et al., 2015).

Додатково встановлено, що застосування пробіотичних препаратів сприяє стабілізації кишкової мікробіоти, підвищенню бар'єрної функції слизової оболонки та активації неспецифічного імунітету, що опосередковано знижує інтенсивність інвазії (Markowiak et al., 2018; Duda et al., 2019).

Важливим компонентом контролю гельмінтозів є оптимізація умов утримання тварин. Дотримання санітарно-гігієнічних норм, регулярна дезінфекція,

контроль мікроклімату та щільності посадки сприяють зниженню інфекційного тиску та підвищенню ефективності лікувальних заходів (Junco al., 2023; Santos al., 2024).

Таким чином, концепція інтегрованого контролю паразитів передбачає раціональне поєднання хіміотерапії з біологічними та екологічними методами впливу, що дозволяє мінімізувати негативні наслідки та підвищити довготривалу ефективність боротьби з гельмінтозами (Alali al., 2024; Ma al., 2025).

Висновки: біологічні особливості *Passalurus ambiguus* зумовляють складність контролю інвазії та потребує у використанні комплексних заходів. Хіміотерапевтичні засоби, залишаються ефективними, однак їх застосування повинно бути обґрунтованим і контрольованим. Альтернативні підходи (імуномодуляція, біологічний контроль, фітотерапія) є перспективними складовими боротьби з гельмінтами.

Найбільш доцільною стратегією є впровадження інтегрованих програм контролю паразитів, що поєднують фармакологічні, біологічні та менеджмент-орієнтовані заходи, забезпечуючи стабільне зниження інвазійного навантаження.

ЗАСТОСУВАННЯ ФУНГІЦИДІВ ДЛЯ БОРТЬБИ ІЗ АСПЕРГІЛЬЗОМ ДИКИХ ПТАХІВ У ЗООПАРКАХ ТА РЕАБІЛІТАЦІЙНИХ ЦЕНТРАХ

Дученко К. А. – к. мед. н., доцент

Флюстикова Х. В. – студентка магістратури

Державний біотехнологічний університет, м. Харків

Актуальність проблеми. Аспергільоз є однією з найпоширеніших грибкових інфекцій дикої птиці, яка утримується в умовах реабілітаційних центрів та зоопарків. Збудники роду *Aspergillus*, переважно